

LLAVORS

Laia Asso

EL REFUGI

El Refugi
Laia Asso
LLAVORS
Sembra Llibres, 2024
ISBN 978-84-10198-06-7

Guia de lectura
A càrrec de Paula Marqués Hernández

www.sembrallibres.com
T 962567841
C. Real de Gandia, 3
46020 València

som **coop**erativa

SEMBRA
LLIBRES

L'AUTORA

Laia Asso Ministrall (Girona, 1978) és pediatra i escriptora. Ha dedicat setze anys a l'atenció hospitalària i primària i després ha desenvolupat diversos projectes de salut pública. Actualment treballa en l'àmbit educatiu. Ha realitzat alguns cursos a l'Escola d'Espectura de l'Ateneu Barcelonès i al magazín cultural *Catorze*, en què també ha publicat dos contes. És autora de les novel·les *Ventres de paper* (Sembra Llibres, 2019) i *La Muntanya* (Sembra Llibres, 2022).

SINÒPSI

Quan la Judit decideix anar-se'n a viure amb la seva nova parella, les filles de tots dos se senten empeses a una difícil convivència. La pandèmia s'ha acabat, i la situació ja no és tan asfixiant, però tants mesos tancats a casa els han deixat ferides invisibles, fins i tot a l'avi Cisco. La Judit sap que necessiten un canvi radical en les seves vides, i l'oportunitat arriba gràcies a una herència inesperada: un mas perdut entre els esbarzers d'una profunda vall prepirinenca. Entre tots, s'arromangaran per rehabilitar el casalot en runes, però el que no saben és que aquest repte els canviarà per sempre.

Després de la gran acollida de *La Muntanya*, Laia Asso torna amb una novel·la emocionant sobre el creixement personal: la història d'una família que intenta refer-se després de l'aïllament forçat, el viatge per retrobar-se amb ells mateixos. La vida rebrota entre rialles de corbs, muntanyes salvatges i llars de foc que es converteixen en refugis

OBJECTIUS DE LA GUIA DE LECTURA

- Esdevenir un recurs de suport en l'aula per a acostar-se a *El refugi*, de Laia Asso.
- Enquadrar la història dels personatges i explorar la relació entre ells i l'ambient dins d'un tipus de literatura adreçat al jovent, i destacar els elements clau que identifiquen aquest gènere literari.
- Localitzar i contextualitzar la història i establir paral·lelismes amb la realitat de les lectores i els lectors perquè reflexionin sobre els temes del llibre: el creixement personal; les dinàmiques familiars i de l'amistat; l'acollida i la normalització dels sentiments i de les emocions com la depressió, l'avorriment, l'alegria, la por, etc.; l'amor, la sexualitat i el trop del refugi.
- Reflexionar sobre la llengua, prestant atenció al lèxic propi del registre i a l'argot juvenil.
- Fomentar el gust per llegir i promoure la reflexió i les preguntes després de la lectura, amb l'èmfasi en la qüestió de la identitat, en ple desenvolupament durant l'etapa de l'adolescència.

ABANS DE LA LECTURA

TREBALLEM ELS PARATEXTOS

La coberta

→ Tens a les mans una novel·la escrita per Laia Asso. El títol és *El refugi*. Què et suggereix el títol?

→ Ara, fixa't bé en la il·lustració i observa els elements que presenta: la noia, un ocell, el cel, les teulades de les cases, els colors, les formes... Quina idea et transmet? Quines sensacions? Et dona suficient informació per fer una **predicció lectora**, afegint-hi el que ja saps sobre el títol?

→ Amb aquests dos elements —la portada i el títol— inventa't un relat breu (màxim una pàgina), en què imagines qui i com són els personatges, situes l'espai i el temps i traces el possible conflicte que s'hi desenvoluparà. Redacta'l i comenta'l amb la resta de companys i companyes.

Podeu fer una votació i decidir quines són les històries més divertides, quines les més nostàlgiques, etc.

(Et donem una pista: la noia de la portada podries ser tu mateix/a!)

→ Una curiositat: per a triar un llibre sols guiar-te per la coberta i la contracoberta, t'apuntes els consells de les teves amigues i dels teus amics? Com t'ho fas i per què. Parla'n amb les companyes i els companys.

DURANT LA LECTURA

TREBALLEM ELS ASPECTES CLAU DE LA NOVEL·LA

L'estructura

- Quina estructura presenta el llibre? Si hi fas un cop d'ull, notaràs que a la primera part la divisió de cada capítol s'introdueix amb números àrabs i, en canvi, a la segona, amb números romans. Pren nota i, en acabant la lectura, digues a què es deu.
- El tipus de lletra també pot formar part de l'estructura d'un llibre. Normalment, l'ús de la cursiva es reserva a paraules estrangeres o de registres col·loquials, orals o argots (per exemple *xungues*, p. 13; *xalada*, p. 14; *crush*, p. 36; *family*, p. 104), però també pot indicar una altra cosa. A la segona part, hi ha uns paràgrafs, de vegades a l'inici, de vegades al final de cada capítol que estan en cursiva. Què marquen, què representen?

L'escenari i l'època històrica

- Quins són els llocs on es desenvolupa la novel·la? Com es relacionen entre ells?
- Busca informació sobre les zones rurals de la Garrotxa i prepara una presentació breu del lloc. Tot seguit, il·lustra-la amb fotografies dels paratges més significatius.
- En quina època es desenvolupa l'acció? Quins elements (objectes, fets, anècdotes, estils o aparences, aparells tecnològics...) t'han ajudat a situar-la?
- Tu has viscut aquesta època, oi? Anoteu quines van ser les principals problemàtiques que vas trobar i quines coses positives en vas treure. Tot seguit, feu una posada en comú.

Els personatges

→ Completa el quadre amb el nom dels set personatges principals i al costat escriu una descripció breu.

Nom del personatge	Descripció

- Hi ha algú amb qui t'identifiques més? Has viscut alguna experiència semblant?
- En quins principis i valors es basa la relació que tenen els personatges? Creus que representen la teva realitat? Comenta-ho amb els companys i les companyes.

La veu

→ Quin tipus de narrador presenta la història? Es manté sempre o canvia?

→ Busca informació sobre de la focalització, és a dir, la perspectiva des de la qual es conta la història, i relaciona-ho amb la novel·la.

- Has sentit parlar del concepte *històries corals*? Busca informació i relaciona aquesta etiqueta amb *El refugi*. Per què és una història coral?
- Com ja hauràs deduït, al llarg de la novel·la la focalització, és a dir, el punt de vista des del qual es conta la història, va canviant. Creus que aquesta estratègia ajuda a endinsar-se en cada personatge i a empatitzar amb ells?

La llengua

→ *L'adequació*. No totes les paraules i expressions són igualment vàlides en totes les situacions, sinó que l'ús de la llengua varia en funció de la situació comunicativa o el context en què es produeix un discurs. Aquestes variacions en la manera d'expressar-nos s'anomenen **registres** i serveixen per a adequar-nos a cada situació comunicativa. Repassa els distints tipus de registres i digues en quin s'expressen els personatges, joves adolescents d'uns setze anys.

El registre en què s'expressen els personatges entre ells és el →

En aquest registre sovint s'utilitzen col·loquialismes o barbarismes. A la llista que tenim a continuació, n'hem escrit alguns. Sabries trobar una altra expressió genuïna catalana del registre estàndard per a cada mot de la llista destacat en negreta? Digues també si es tracta d'un col·loquialisme o d'un barbarisme. Com es dirien al teu poble o a la teva ciutat? Tu les diries de la mateixa manera?

1. “arrencar aquestes herbes **xungues**” (p. 13)
2. “tinc dades il·limitades, **bro**” (p. 13)
3. “aquesta idea tan **random**” (p. 14)
4. “està **xalada**” (p. 14)
5. “que **heavy**” (p. 15)
6. “bones **vibes**” (p. 20)
7. “el teu **crush**” (p. 36)
8. “la **xurri**” (p. 80)
9. “no soc un **sparring**” (p. 81)
10. “t'imagines seure aquí amb el foc encès, del **chill?**” (p. 107)

Els recursos retòrics

→ El llibre de Laia Asso plasma reeixidament les emocions, els sentiments i les pors dels personatges amb l'objectiu que les experiències que viuen tots plegats s'endinsen i ressonen en els lectors i les lectores. Una de les tècniques literàries que, de fet, utilitza l'autora és l'ús de motius literaris, a partir de metàfores o d'imatges. La imatge principal o metàfora la trobem ja des del mateix títol, *El refugi*. Ara que ja heu llegit el llibre i heu fet un munt d'activitats, sabreu que aquest refugi existeix: «El refugi és una vella masia on es reuneixen set persones que arrossegueu ferides d'un passat marcat pel confinament a causa del coronavirus», així ens ho explica Enric Cordina a la revista *Faristol*. Apareixen altres muntanyes al llibre? Quines?

Simbòlicament, apareixen altres refugis al llibre? Quins? Us en dono un exemple: l'amistat sovint pot ser un refugi, com és el cas de la complicitat entre l'Ari i l'Oniol.

Fulleja el llibre i, amb l'ajuda dels companys i les companyes, busqueu cites que evoquen altres imatges o metàfores de les emocions dels personatges.

El gènere literari i el tema principal del llibre

→ **La novel·la de formació i el creixement personal.**

La novel·la de formació (*bildungsroman*, en alemany) és un gènere literari que s'ocupa de l'evolució del o de la protagonista cap a la maduresa i l'edat adulta a partir de proves, errors, viatges i experiències. Aquesta formació es relaciona amb el **creixement personal** i, de fet, en el cas d'*El refugi*, podríem afirmar que aquesta evolució es dona en tots els personatges, sota la forma d'una petita revelació que culmina amb una sensació de tranquil·litat enfront de la llar de foc del mas al final de la novel·la. Descriu quin és el creixement personal específic de cada personatge, il·lustra'l amb alguna cita del llibre i, finalment, relaciona-ho tot plegat amb la seva vida personal.

Altres temes

→ Elaboreu una llista dels temes del llibre i comenteu amb els vostres companys i companyes com els afronten els personatges. Si necessiteu més informació, no dubteu a teclejar-la al motor de recerca del vostre navegador.

- 1.
- 2.
- 3.
- 4.
- 5.
- 6.
- 7.
- 8.
- 9.
- 10.

Entrevista a l'autora

- Acostumeu a llegir ressenyes o entrevistes als autors i les autores dels llibres que teniu entre mans?
- Us han demanat que prepareu una entrevista a Laia Asso per promoure un club de lectura sobre els tres llibres de literatura infantil i juvenil publicats a la col·lecció “Llavors” de Sembra Llibres: *La muntanya*, *La taca* i *El refugi*. El club es farà a la vostra escola o a la biblioteca municipal del vostre poble i us han encarregat que prepareu l'entrevista sobre l'últim llibre. Feu una llista amb els punts que voleu incloure-hi i, tot seguit, redacteu l'entrevista.

Entrevista a Laia Asso: El refugi

Sembra Llibres (2024)

Guia de lectura

A càrrec de Paula Marqués Hernández, professora d'Estudis Catalans la Universitat Ca' Foscari de Venècia i de la Universitat de Bolonya i traductora